

A decorative border of various shades of green leaves, including dark green, medium green, and light green, arranged in a circular pattern around the central text. The leaves have white vein details.

Edukace

PhDr. Natália Beharková, Ph.D.

Katedra ošetrovatelství a porodní asistence

Ukončení předmětu – zkouška

Edukace v práci dentální hygienistky – přednáška

Edukace v práci sestry – přednáška

Základy edukace a pedagogiky – přednáška

Edukace v práci nutričního terapeuta - přednáška

1.-7. týden 7-8:50 2 hod. (21.10.2019 poslední hodina přednášky, 28.10. státní svátek)

od 8.-14. týdne cvičení – každý obor samostatně

Cvičení prvýkrát v 8.t.

Edukace v práci nutričního terapeuta – pondělí 4.11., 7-8:40

Edukace v práci sestry – pondělí 4.11., 9-10:40

Základy edukace a pedagogiky – 5.11., 7-8:50

Edukace v práci dentální hygienistky – 6.11., 14-15:40

Sylabus

- Terminologie.
- Edukace ve zdravotnictví.
- Faktory ovlivňující edukaci.
- Osobnost edukátora.
- Specifika edukace dětí, seniorů, cizinců a zvláštních skupin nemocných.
- Proces edukace – zhodnocení a posouzení edukanta, vyhodnocení edukačních potřeb.
- Projektování edukace, edukační cíle, didaktické zásady, didaktické formy, edukační metody, učební pomůcky a didaktická technika.
- Sestavování edukačních plánů.
- Realizace a hodnocení edukačního procesu.
- Dokumentace edukačního procesu.
- Edukační materiály.

Prezentace dostupné
v IS MU

A decorative border of various shades of green leaves surrounds the central text. The leaves are arranged in a circular pattern, with some overlapping. The background is a solid light green color.

Pedagogika

Osnova přednášky:

- vymezení pojmů,
- struktura oboru,
- vztah pedagogiky k ostatním vědám,
- vztah ošetrovatelství a pedagogiky.

Použité zkratky:

Pg.= pedagogika; Ed.= edukace; P/K= pacient/klient

Pedagogika

- Paidagógos – termín z antického Řecka
- Paedagogus – antická latina

- **Pojetí Pg.** → laici

→ odborníci v dané oblasti

- přístupy k pojetí Pg.

→ věda o výchově (výchova= záměrné působení na jedince za účelem dosažení změn v jeho osobnosti (znalosti, dovednosti, hodnot. systém, postoje...), pojem zahrnuje i vzdělávání – **normativní charakter** vědy

→ věda o edukační realitě tč. nový přístup, předmětem jsou – typy edukace, Ed. prostředí, Ed. procesy a subjekty; **cíl** – prozkoumat a objasňovat
NE normovat

Pedagogika jako věda

- interdisciplinární charakter vědy (zejména v důsledku nového pojetí Pg.)

▲ *objasňování vzdělávacích výsledků žáků ve školách – nestačí pouze Pg. aparát – měření pomocí testů, nutnost využívat poznatky ze sociologie (vliv rodinného prostředí), interkulturní psychologie (vlivy etnické, národní apod.)*

Struktura pg. vědy – tč: > 20 disciplín

- Obecná Pg.,
- Teorie výchovy,
- Filozofie výchovy
- Historická Pg.,
- Srovnávací Pg.,
- Obecná didaktika,
- Speciální didaktika (oborů a předmětů),
- Pg. psychologie,
- Sociologie výchovy,
- Sociální Pg.
- Pg. diagnostika a poradenství
- Pg. volného času
- Speciální pedagogika
- Ekonomie vzdělávání a školství
- Pg. evaluace
- Pg. prognostika
- Teorie vzdělávací politiky
- Teorie učitelské profese (pedeutologie)
- Etnopedagogika
- Andragogika
- Komeniologie

Struktura Pg. dle determinujících hlediska:

- Věkové kategorie – předškolní, primární, středoškolská, vysokoškolská, andragogika, gerontopedagogika
- Oblastí edukační reality – rodinná, školní, sportovní, vojenská, mediální, medicínská Pg., léčebná, náboženská...
- Hraniční disciplíny – propojení s jinými vědami (multikulturní výchova...), tč. již nepoužívané vymezení ▲ obecná didaktika využívá poznatky a přístupy Pg., psychologie teorie učení, teorie kognitivního vývoje...

Pg jako věda o edukaci

- **Předmět Pg.:**

Pg. se zabývá vším tím,

- ✓ co vytváří a determinuje edukační prostředí,
- ✓ procesy, jež se v těchto prostředích realizují,
- ✓ výsledky a efekty těchto procesů

- **Struktura Pg.:**

- ✓ teorie
- ✓ výzkum

- **Obsahová náplň Pg.:**

- ✓ soubor disciplín (někdy považovaných i za samostatné vědy)

Pedagogika jako věda

- **Tematická šíře Pg. :**

- minulost + laické vnímání – Pg. doména výchovy a vzdělávání

- Tč. nové témata a problémy

- ▲ minulost profesní vzdělávání – pouze příprava mladých, tč. rekvalifikace dospělých;

- ▲ celoživotní vzdělávání (v zahraničí - termín celoživotní učení)

→ **současná Pg. je obohacena
o širokou problematiku mimoškolní
edukace**

Pedagogika jako věda

- **Sociální a sociokulturní orientace Pg.**

- sociální Pg. = zabývá se edukačním působením na rizikové a sociálně znevýhodněné skupiny mládeže a dospělých (2. sv. válce vstupují do výzkumu sociální determinanty edukačních procesů)
- multikulturní edukace (inkluzivní vzdělávání, multik. výchova) – etnické předsudky
- Pg. metodologie kvanti i kvalit. výzkum

Literatura:

- Juřeníková, P., *Zásady edukace v ošetrovatelské praxi* Praha: Grada, 2010, s. 80. ISBN 978-80-247-2171-2
- Průcha J. *Pedagogická encyklopedie*, Praha: Portál, 2009, s. 936. ISBN 978-80-7367-546-2.
- Průcha, J. *Moderní pedagogika*, 5. aktualiz. a doplněné vydání, Praha: Portál, 2013, ISBN 978-80-262-0456-5.

Terminologie

- Výchova

„... proces záměrného a cílevědomého působení

na vychovávaného, a to zejména cestou vytváření a ovlivňování podmínek pro rozvoj dětí a mladých lidí, pro jejich vlastní bytí se sebou samými, s druhými lidmi, se společenstvím, s přírodou.“

Terminologie

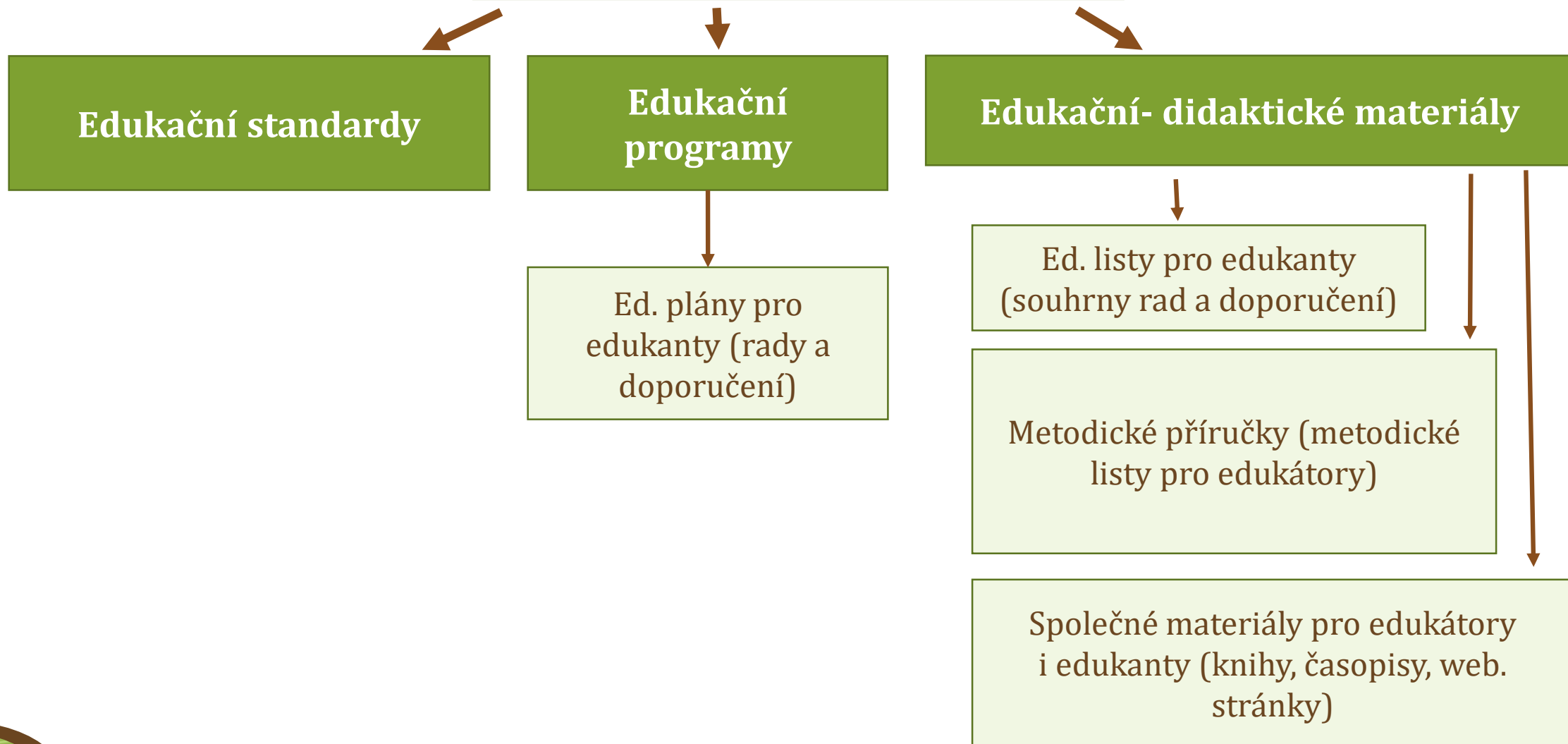
- **Výuka** – prostor pro vyučování a učení (U – Ž/S sledují určité cíle a naplňují tím očekávání společnosti)
- **Vzdělávání** – proces, který u jedince rozvíjí jeho vědomosti, dovednosti, návyky a schopnosti.
Výsledným efektem je vzdělanost, vzdělání, kvalifikace
- **Vzdělanost** – odráží celkovou úroveň vzdělání v sociální skupině, státě, národě

Terminologie

- ❑ **Edukátor/ka** – ten, kdo někoho edukuje = *ten, kdo někoho učí*
- ❑ **Edukant/ka** – ten, kdo se od někoho učí = *subjekt učení*
- ❑ **Edukační potřeby** – „*deficit v oblasti vědomostí, dovedností, návyků a pozitivních postojů edukanta ke zdraví, kdy tyto nedostatky mohou negativně ovlivnit zdraví edukanta v současnosti nebo budoucnosti*“ (Juřeníková, 2011)
- ❑ **Edukační prostředí** – prostředí, v kterém probíhají edukační procesy
  - vnější a vnitřní (fyzikální, psychosociální – statické /klima/
proměnlivé /atmosféra/
  - typologie je variabilní
- ❑ **Edukační konstrukty** (*vše co usnadňuje, podporuje učení*) – všechny teorie, modely, plány, scénáře, prognózy, zákony, předpisy i jiné teoretické výtvořky, které nějakým způsobem **určují či ovlivňují reálné edukační procesy** (osnovy předmětů, učebnice, výukové filmy, publikace, kuchařky, rady P/K od zdravotníků ...);
  - ovlivňují kvalitu učení

Edukační konstrukty

Edukace (Ed.) – souhrn tradičních pojmů „výchova a vzdělávání“

- Educare (lat.) – vzdělávání
- Education (angl.) – vzdělávání, výchova

- Proces

výchovy a vzdělávání
jedince

- soustavného ovlivňování chování a jednání jedince

- Cíl – navodit pozitivní změny v dovednostech, postojích a návycích.

(Cíl – nejen získat určité vědomosti a poznatky, ale dosáhnout změny v chování jedince, přeměna hodnotových a vztahových postojů, citových a volných struktur osobnosti)

Vyhláška č. 391/2017 Sb. Vyhláška, kterou se mění vyhláška č. 55/2011 Sb., o činnostech zdravotnických pracovníků a jiných odborných pracovníků, ve znění vyhlášky č. 2/2016 Sb.

g) motivuje a edukuje jednotlivce, rodiny a skupiny osob k přijetí zdravého životního stylu a k péči o sebe⁴¹

h) podílí se na zajištění zapracování nově nastupujících zdravotnických pracovníků,

Pedagogická diagnostika ve zdravotnictví

- odpovídá fázi zjišťování informací o znalostech, dovednostech, zvyklostech někoho o něčem (v podstatě Ošetřovatelský proces 1. fáze posouzení)
  - ▲ zjistit/posoudit (pacientovi, nebo jeho blízkých členů rodiny) dosavadní znalosti o nemoci, potřebu osvojit si nové dovednosti nebo preventivní postupy atd.

Literatura:

- Bastable S., *Essential of patient Education*, Jones & Bartlett Learning, 2005, s. 502 ISBN-13: 978-0763748425
- Juřeníková, P., *Zásady edukace v ošetrovateľskej praxi* Praha: Grada, 2010, s. 80. ISBN 978-80-247-2171-2
- Magurová D., Majerníková L. *Edukácia a edukačný proces v ošetrovateľstve*, Martin: Osveta, 2009, s. 155, ISBN 978-80-8063-326-4
- Nemcová J., Hlinková E. *Moderná edukácia v ošetrovateľstve*, Martin. Osveta, 2010, s. 259, ISBN 978-80-8063-321-9
- Petlák, E., *Všeobecná didaktika*, Bratislava: Iris, 2004, s. 270 ISBN 8089018645

Literatura:

- Průcha Jan *Pedagogická encyklopedie*, Praha: Portál, 2009, s. 936, ISBN 978-80-7367-546-2.
- Průcha, J. *Moderní pedagogika*, 5. aktualiz. a doplněné vydání, Praha: Portál, 2013, ISBN 978-80-262-0456-5.
- Raudenská J, Javůrková A. *Lékařská psychologie ve zdravotnictví*, Praha: Grada, 2011, s. 304 ISBN 978-80-247-2223-8.
- Závodná V. *Pedagogika v ošetrovatelství*, Martin: Osveta, 2005, s. 117, 808063193X